

1 pav. Situacijos planas: 1 – Vilkyškių evangelikų liuteronų bažnyčios pastatų kompleksas (UK 44033); 2 – sklypų ribos; 3 – šurfų vietos ir numeriai; 4 – panduso vieta; 5 – takų ir šiltinamų pamatų vietos. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – the Vilkyškiai Evangelical Lutheran church building complex (UK 44033); 2 – plot boundaries; 3 – test pit sites and numbers; 4 – ramp site; 5 – path and greenhouse foundation sites.

Vytautas Juškaitis

Žvalgomieji tyrimai Šereikos gatvėje 7

2020 m. Vilkyškių miestelyje (Pagėgių sav., Vilkyškių sen.), Šereikos g. 7, Vilkyškių evangelikų liuteronų bažnyčios pastatų komplekso teritorijoje, būsimo panduso ir šiltinamų pamatų vietose atlikti archeologiniai tyrimai. Iš viso ištirti 5 šurfai, kurių bendras plotas 10,35 m^2. Iš pradžių būsimo panduso vietoje ištirtas 2,1x1 m dydžio (2,1 m^2) šurfas 1 (1 pav.). Po velėna aptiktas 5–65 cm storio smulkaus pilko smėlio sluoksnis. Storiausias jis centrinėje dalyje. Šis sluoksnis permaišytas XX a. II pusėje, kai į pastatą kasta tranšėja. Tačiau didžioji dalis sluoksnyje aptinkamų radinių datuojami XVII–XVIII a.: tai buitinės keramikos šukės, plokštiniai kokliai, dengti žalsva glazūra ir augaliniu ornamentu, lovinės čerpės kraštas, olandiškos pypkės kotelis. Taip pat šiame sluoksnyje randama XX a. datuojamų radinių: molinių, fajansinių ir porcelianinių indų šukių, plastikinė saga, geležinė gamyklinė vinis ir t. t. Po šiuo sluoksniu palei šurfo ŠR sienelę 5–20 cm gylyje aptikta akmenų konstrukcija – pastato *pamatai* (2 pav.), kurie tęsiasi ŠV kryptimi. Šie pamatai senesni už pastatą, nes yra žemiau esamo namo pamato. Buvo atlikti šio pamato architektūriniai tyrimai. Pamatai sumūryti iš akmenų su plytų duženomis tarpuose ir rišti moliu. Jie vieno akmens skersmens pločio (apie 50 cm), 90 cm aukščio. Dalis pamatų fragmento patenka po esamais pamatais. ***Šurfe 1*** po pilko smėlio sluoksniu 30–45 cm gylyje aptiktas 10–20 cm storio tamsiai pilko smėlio sluoksnis. Jame randama XVII–XVIII a. datuojamų radinių: buitinės keramikos ir koklių šukių, olandiškų pypkių fragmentų, Prūsijos šilingas (3 pav.), ant kurio reverso užrašyta data 1719. Šiame sluoksnyje rasta medžio angliukų. Po tamsiai pilko smėlio sluoksniu šurfo PV dalyje ir po pamatu šurfo ŠR dalyje aptiktas rusvo priemolio sluoksnis, kuriame randama XVII–XVIII a. datuojamų radinių: buitinės keramikos ir koklių šukių, lovinės čerpės dalis, geležinių kaltinių vinių, geležinis vyris, stiklinių langų šukių. Rusvo priemolio sluoksnis 30–50 cm storio. Po juo 90–105 cm gylyje aptiktas įžemis – smulkus rusvas smėlis. Būsimo panduso vietoje aptikus kultūrinį sluoksnį, datuojamą XVII–XVIII a., nurodyta, kad prieš vykdant statybos darbus turi būti atlikti detalieji tyrimai. Šiuos tyrimus 2020 m. atliko U. Budvydas (žr. p. 477–479).

Šurfas 2 tirtas palei pastato ŠR sieną, būsimo tako ir šiltinamų pamatų vietoje. Jis orientuotas pastato, prie kurio sienos priglaustas, kryptimi (ŠV–PR). Šurfas 1,5x1,5 m dydžio (2,25 m^2). Po velėna aptiktas 55–65 cm storio

pilko smėlio su smulkiomis griuvenomis sluoksnis. Jame aptikta XX a. I puse datuojamų radinių: keraminis kamštis nuo butelio, fajansinių buitinės keramikos šukių, geležinių dirbinių, stiklinių indų ir butelių šukių. Iš šiame sluoksnyje rastų radinių paminėtini 2 raktai. Vienas jų gali būti nuo bažnyčios pagrindinių durų, nes vizualiai pažiūrėjus rakinamosios dalies profilis sutampa su spynos skyle. Šie abu raktai aptikti prie namo pamato, 40 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Po pilko smėlio sluoksniu, 60–70 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptiktas 50–60 cm storio šviesiai pilko smėlio sluoksnis be radinių. Po juo 1,15–1,25 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus fiksuotas įžemis, rusvas priesmėlis.

Šurfas 4 tirtas palei pastato PV sieną, šiltinamų pamatų vietoje. Šurfas 1,5x1,5 m dydžio (2,25 m^2). Po velėna aptiktas 20–60 cm storio pilko molio sluoksnis, datuojamas XX a. Šiame sluoksnyje randama molinių ir fajansinių indų šukių, geležinė kaltinė vinis. Giliau šurfo Š dalyje 25–65 cm gylyje aptiktas 30–40 cm storio rusvo molio su šviesiai pilku moliu sluoksnis be radinių. Įžemis, rusvas molis ir priemolis, aptiktas 50–75 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Įžemyje šurfo V kampe aptikta 30 cm skersmens *stulpavietė*. Jos užpildas – smulkus pilkas smėlis. Preparuojant stulpavietę aptiktos dvi buitinės keramikos šukės ir stiklinio butelio šukė. Stulpavietės viršus 65 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, ties H_{abs} 31,15 m, o apačia – 1,25 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (ties H_{abs} 30,55 m). Išlikęs stulpavietės gylis 60 cm. Stulpavietė datuojama XVIII a.

Šurfuose 3 ir 5 aptiktas 0,4–2,15 m storio XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Šiltinamų pamatų vietose, palei pastato Šereikos g. 7 PV, PR ir ŠR sienas kasamos tranšėjos gylis buvo numatytas iki 40 cm nuo dabartinio žemės paviršiaus, todėl šiose vietose vykdant žemės

2 pav. Šurfe 1 aptiktas pamatas. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. The foundation discovered in test pit 1.

0 2 cm

3 pav. Šurfe 1 aptiktas Prūsijos šilingas su 1719 m. data. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 3. The Prussian shilling bearing a date of 1719 that was discovered in test pit 1.

kasimo darbus atlikti žvalgymai (1 pav.). Apšiltinant pamatus reikėjo iškasti 45 m ilgio, 50 cm pločio ir iki 40 cm gylio tranšėją. Ją kasant atlikti žvalgymai. Iš viso šiltinamų pamatų vietoje žvalgytas apie 22,5 m^2 dydžio plotas, aptiktas XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis.

The Field Evaluation at Šereikos St. 7

In 2020, an archaeological investigation (5 test pits (10.35 m^2) excavated and roughly 22.5 m^2 surveyed) was conducted at the sites of a future ramp, paths, and a greenhouse foundation in the Vilkyškiai Evangelical Lutheran church building complex at Šereikos St. 7, Vilkyškiai (Pagėgiai Municipality, West Lithuania) (Fig. 1). Test pit 1 revealed a building foundation (Fig. 2) and a cultural layer containing 17th–18th-century finds (Fig. 3), test pit 4 a posthole dated to the 17th–18th centuries.